

Meewerken aan een betrokken stad en samenleving

In Verhalenhuis Belvédère komen gemeenschappen en culturen in Rotterdam samen. Het wordt door Rotterdammers zelf gefinancierd met obligaties die aftrekbaar zijn als schenking.

TEKST Tatiana Scheltema | BEELD Truus van Gog

Nog niet zo lang geleden was 'De Kaap', zoals Katendrecht in de volksmond heet, het Sodom en Gomorra van Rotterdam. Notaris Aad Romijn mocht er als jongetje van zijn ouders niet eens komen, vertelt hij. Sinds die tijd is er veel veranderd, later ging hij er zelfs wonen. De wijk is gemoderniseerd, de armoede en de groezeligheid zijn verdwenen, Katendrecht is zelfs een hotspot geworden. Maar op één plek wordt het verleden juist in ere gehouden en met deze plek heeft Romijn een bijzondere band: het Verhalenhuis Belvédère. In dit negentiende-eeuwse gebouw midden op De Kaap vertellen Rotterdammers van over de hele wereld elkaar hún verhaal. 'Het is een bijzondere plek, waar heel veel bevolkingsgroepen hun verhalen kwijt kunnen. En het werkt wonderwel.'

GOUDEN PILAREN

Scenarist en programmamaker Linda Malherbe is een van de initiatiefnemers van het Verhalenhuis. 'Het is de sfeer', zegt zij. 'Als je hier binnenkomt, voel je je meteen thuis en dat geldt voor iedereen – een zestienjarige Marokkaanse jongen of een mevrouw van 84, iedereen voelt zich even welkom. Dat zit 'm heel erg in de geest van de plek.'

Malherbe kwam in 2008 in Belvédère terecht toen ze met een groepje creatievelingen een tijdelijk kantoor nodig had als thuisbasis voor het project De Zuiderlingen. Bij dat project werden allerlei groepen mensen die met elkaar wonen, leven of werken 'op Zuid' gefotografeerd – van de Surinaamse zangvogelvereniging tot de postbodes, tot de vaste bezoekers van de moskee. Tijdens het maken van de groepsportretten borrelden er honderden

verhalen op uit exotische en achterliggende werelden. En zo kiemde het idee voor een 'verhalenhuis': een plek waar Rotterdamse verhalen – het immateriële erfgoed van de stad – gekoesterd, bewaard en vooral dóórvverteld konden worden.

Het lichte, uitnodigende hoekpand dat ze tijdens de productie van De Zuiderlingen in bruikleen hadden, leek de aangewezen plek. 'Mij trok vooral de geschiedenis van het gebouw', zegt Malherbe. 'Er zijn twee gouden pilaren, die zijn nog origineel. Als je daar je oor te luisteren legt, hoor je heel veel.'

UITGEWOONDE BENDE

Ooit was Katendrecht een idyllisch dorpje aan de Nieuwe Maas waar de Rotterdamse rijken hun zomers doorbrachten. In 1895 werd het gebied door het stadsbestuur geannexeerd en vijftien jaar later was er van het lieflijke dorpje weinig over. Met aan de ene kant de Maas en aan de andere kant de Rijnhaven was Katendrecht een schiereiland geworden, waar alles in dienst stond van de scheepvaart. Tussen silo's en spoorwegemplacementen kwamen goedkope arbeiderswoningen en pensions, en zeelieden uit alle windstreken, dames van lichte zeden en Chinezen met hun opiumkits bevolkten de wijk. De Kaap was de eerste en grootste Chinatown van Europa.

Een van de weinige overblijfselen uit de negentiende eeuw was het huizenblok Belvédère met het markante hoekhuis, aanvankelijk Bellevue geheten. In 1915 werd het in gebruik genomen als cafe-restaurant Belvédère, later werd het een danspaleis, in de jaren dertig van de vorige eeuw een jazzclub. Toen jazz in 1942 door de Duitsers werd verboden, was *Negro Palace Belvédère* de enige plek in Rotterdam (of misschien wel in heel Nederland) waar nog jazz werd gespeeld. Beroemdheden als Boy

Edgar, Teddy Cotton en Kid Dynamite traden er regelmatig op.

In de naoorlogse jaren verloederde de wijk én het gebouw; een tijdje zat er een worstelschool, een Griekse nachtclub en buurtbewoners richtten een museum in. Tegen de tijd dat Malherbe en haar collega's Belvédère betrokken, was het al lang niet meer in gebruik. Sterker: het was een uitgewoonde bende. Malherbe: 'Er lag baksteen en wat glas, het pand stond al sinds 1978 op de nominatie voor de sloop. We moesten er eigenlijk na een jaar alweer uit, dan zou het alsnog tegen de grond gaan. Toen kwam er een vastgoedontwikkelaar langs die boven koophuizen wilde maken en beneden, waar ooit die worstelclub was geweest, een fietsberging voor die koophuizen. Wij dachten: "Dat kán niet!" En toen hebben we die stichting opgericht.'

‘Een systeem met gesloten beurzen. Alleen in het begin gaat er geld over de toonbank’

CONCREET

Stichting Verhalenhuis Belvédère heeft als doel ‘het geluk van mensen te bevorderen en zo te werken aan een meer betrokken stad en samenleving’, vermeldt de website. Romijn: ‘Dat lijkt pathetisch en abstract, maar dat is het volstrekt niet. Ze vullen het heel concreet in – onder andere door de aankoop van dit pand. En door de manier waarop ze de verbouwing met behulp van verschillende financieringsstromen realiseren.’

In de drie jaar dat het Verhalenhuis bestaat, zijn al vele spraakmakende en ontroerende verhalen verteld die door duizenden mensen zijn bezichtigd. Over de Chinese familie Zee bijvoorbeeld, de afstammelingen van een Hong Kong-Chinees die in 1920 naar Katendrecht kwam als zeeman en later werkte in het eerste Chinese restaurant van Europa. Toen de

Kaapse Neeltje met hem wilde trouwen, werd zij automatisch Chinees en verloor daarmee haar Nederlandschap – een dubbele nationaliteit was bij wet verboden. En er worden regelmatig Volkskeukenavonden georganiseerd, waar Rotterdammers met verschillende achtergronden worden uitgenodigd om gerechten uit hun keukens te koken en er een verhaal bij te vertellen.

GELD INZAMELEN

Romijn raakte bij het Verhalenhuis betrokken toen Linda Malherbe op een dag in de herfst van 2012 bij hem binnenwandelde met een plan. ‘Ik kende alleen zijn kantoor, Van Ravesteyn’, vertelt Malherbe. ‘Maar hij deed meteen mee.’

Het plan werd door penningmeester Chris de Jong van de stichting Verhalenhuis Belvédère bedacht. Het doel: geld inzamelen om de verbouwing te bekostigen. Romijn: ‘Bij schenkingen gaat het vaak om relatief kleine bedragen. Als je gedurende een periode van vijf jaar een vast bedrag per jaar schenkt, kun je dat hele bedrag in mindering brengen op je fiscale inkomen waardoor je dus minder belasting betaalt. Dat is een mooie regeling. Maar als iemand 500 euro per jaar wil schenken, duurt het toch nog vijf jaar om dat bedrag binnen te krijgen. Dus hebben ze een manier bedacht om dat moment naar voren te halen, zodat de stichting direct over het geld kon beschikken en de verbouwing gerealiseerd kon worden.’

GESLOTEN BEURZEN

De obligatieregeling is een combinatie van lenen en schenken, waarbij de schenker de stichting eenmalig een bedrag van 2.500 euro leent. Gedurende vijf jaar lost de stichting 500 euro per jaar af, plus 4 procent rente. Die 500 euro schenkt de obligatiehouder dan weer terug aan de stichting, en omdat de stichting een ANBI-status heeft, kan de schenker dat bedrag verrekenen met zijn inkomstenbelasting. In feite is het een systeem met gesloten beurzen, beaamt Romijn. ‘Alleen in het begin gaat er geld over de toonbank.’ Waar hij

enorm vrolijk van wordt, is de manier waarop de stichting donateurs binnenhaalt: door het organiseren van diners, waar mensen zelf ervaren waar het geld voor is bedoeld. ‘Ze weten ontzettend goed mensen te enthousiasmeren. Zodra ze weer iemand hebben gevonden die geld wil schenken, vraagt Linda of ik die obligatieakten opstel: een akte van geldleningsovereenkomst en een akte van schenking. Bij elkaar communiceren ze dat naar derden toe als ‘obligaties’. Maar feitelijk betekent het dus dat er gewoon akten worden gemaakt.’

Tijdens de eerste fase van de verbouwing vonden de vrijwilligers in het huis van kunstenaar Wally Elenbaas, die jarenlang boven Belvédère had gewoond, een envelop met het opschrift: ‘Aan de Bende van de Zwarte Hand’. Om Elenbaas te eren en het voortbestaan van het pand te vieren, worden obligatiehouders automatisch lid van ‘Belvédère’s Bende van de Zwarte Hand.’

SAMENLEVEN

Over de verdiensten wil Romijn zelf niks kwijt. Malherbe wel. ‘We boffen dat Aad dit gratis voor ons doet. Het zijn toch telkens twee akten. Als je dat zou moeten betalen, zou je alles alweer kwijt zijn.’

De eerste 2 obligatiediners in 2012 leverden al 33 mensen op, inmiddels zijn het er meer dan 100. Malherbe: ‘Wat ook hielp, is dat heel veel mensen geloofden in de missie van het huis. We hebben een stad met 174 nationaliteiten. En hier, in dit huis, maak je heel gemakkelijk kennis met elkaar. Als je een beetje meer weet van de ander, wordt samenleven een stuk leuker.’ ■

Linda Malherbe en Aad Romijn